

XIV C 224/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2023 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XIV Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Pile

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Jolanta Czajka-Bałon

Protokolant: st. sekr. sąd. Grażyna Bielicka

po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2022 r. w Pile

na rozprawie

sprawy z powództwa **E. K., A. K.**

przeciwko **Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.**

o ustalenie i zapłatę

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża powodów obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów procesu.

Jolanta Czajka-Bałon

Sygn. akt XIV C 224/21

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 9 marca 2023 r.

Pozwem z dnia 26 marca 2021 r. (data nadania w urzędzie pocztowym) skierowanym przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W. powodowie E. K. i A. K. wnieśli po pierwsze, o stwierdzenie nieważności umowy kredytu hipotecznego nr (...) - (...) z dnia 11 maja 2004 roku, zawartej między nimi a poprzednikiem prawnym pozwanego - Bankiem (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K., a po drugie, o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz 95.622,51 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty. Ponadto wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów procesu według spisu, a w razie jego niezłożenia, według norm przepisanych, z odsetkami, zgodnie z art. 98 § 1¹ k.p.c. (k.54-63v).

W uzasadnieniu powodowie podali, że 11 maja 2004 r. zawarli z Bankiem (...) S.A. z siedzibą w K. umowę kredytu hipotecznego nr (...) - (...). Celem kredytu było sfinansowanie kosztów budowy systemem gospodarczym budynku jednorodzinnego w miejscowości B.. Kredyt został udzielony w kwocie 33.000 CHF (franków szwajcarskich). Wypłata kredytu nastąpiła w złotych po kursie ustalonym przez bank w czterech ratach na łączną kwotę 33.100 CHF, co odpowiadało 94.606,42 zł. Spłacali kredyt w złotych. Do lutego 2021 r. spłacili 95.622,61 zł. Umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzoru umowy. Przy zawieraniu umowy nie otrzymali wyczerpujących informacji o ryzykach związanych z kredytem w zakresie kursu walut. Nie mieli możliwości

negocjowania umowy. Pismem z 11 lutego 2021 r. wezwali pozwanego do podjęcia negocjacji w sprawie polubownego rozwiązania sporu, ale pozwany nie odpowiedział.

W dalszej części uzasadnienia powodowie przytoczyli szeroką argumentację dla wykazania swojego interesu prawnego w żądaniu ustalenia a nadto na poparcie zarzutów nieważności umowy kredytu z powodu sprzeczności z prawem i zasadami współżycia społecznego oraz abuzywności jej postanowień. Wskazali, że nieważność umowy powoduje po stronie pozwanego obowiązek zwrotu świadczeń otrzymanych od nich w wykonaniu umowy, jako nienależnych.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów solidarnie na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. W szerokiej argumentacji krytycznie odniósł się do stanowiska powodów co do nieważności umowy i abuzywności jej postanowień (k. 69-88).

W toku procesu strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

Powodowie będąc w związku małżeńskim, potrzebowali 100.000 zł na budowę domu. W jednym z banków w których byli nie dostali kredytu z uwagi na niskie dochody. Powód pracował u rodziców w firmie, ma zawodowe wykształcenie, a powódka pracowała w sklepie. Ich zarobki wynosiły ok.3.300 zł miesięcznie. Siostra powódki poleciła im Banku (...) S.A.

w R., w którym sama brała kredyt. Tam doradca klienta przedstawił im warunki kredytów hipotecznych w złotych oraz denominowanego do franka szwajcarskiego. Kredyt złotówkowy był droższy, jego rata była wyższa, w związku z czym nie mieli zdolności kredytowej na potrzebną im kwotę, zdecydowali się na kredyt we frankach. Powodowie nie mieli pytań do pracownika banku odnośnie umowy kredytu, powód nie czytał umowy.

Dowód: przesłuchanie powoda A. K. k.198-198v, przesłuchanie powódki E. K. – k.199

Powodowie uzyskali pozytywną decyzję kredytową, w związku z czym 11 maja 2004 r. doszło do podpisania przez nich i przedstawicieli Banku (...) S.A. Oddział w R. umowy kredytu hipotecznego nr (...) - (...). Umowa kredytu i załączniki do niej zawierały m.in. następujące postanowienia:

Bank udziela Kredytobiorcy na warunkach określonych w umowie oraz Regulaminie kredytowania osób fizycznych w Banku (...) SA, kredytu w wysokości 33.100,00 CHF, a Kredytobiorca zobowiązuje się do wykorzystania i zwrotu kredytu wraz z odsetkami zgodnie z warunkami niniejszej umowy. Kredyt przeznaczony jest na budowę systemem gospodarczym domu wolnostojącego położonego w miejscowości B., os. (...), dz.ew.nr (...). Kredyt zostaje udzielony na 384 miesiące, licząc od dnia wypłaty kredytu lub jego pierwszej transzy, z ostatecznym terminem spłaty w dniu 13 maja 2036 r. (§ 2 ust. 1, 2 i 3 umowy). Oprocentowanie w całym okresie kredytowania stanowi sumę stawki LIBOR dla terminów

6-miesięcznych i marży w wysokości 3,00 %, która będzie stała w okresie kredytowania (§ 4 ust. 2). Kredyt lub transza kredytu zostaną wypłacone na podstawie wniosku Kredytobiorcy

o wypłatę kredytu złożonego najpóźniej na jeden dzień przed planowaną wypłatą (§ 5 ust. 1). Kredytobiorca zobowiązuje się dokonać spłaty rat kredytu i odsetek w terminach

i wysokościach określonych w Harmonogramie spłat stanowiącym integralną część umowy. Harmonogram spłat zostanie przesłany Kredytobiorcy w terminie 14 dni od dnia uruchomienia. Strony umowy ustalają, że (...) kredyt będzie spłacany w równych ratach miesięcznych. Strony umowy ustalają, że spłaty zadłużenia będą dokonywane poprzez obciążanie rachunku Kredytobiorcy (§ 9 ust. 4 i 6 i 8). W przypadku kredytów walutowych zastosowanie mają dodatkowo postanowienia zawarte w Załączniku nr 7 do umowy kredytu (§ 16 ust. 2).

Kredyt zostanie wypłacony zgodnie z poniższym harmonogramem uruchomienia transz kredytu: 9.930,00 CHF do 30 maja 2004 r., 9.930,00 CHF do 30 października 2004 r., 9.930,00 CHF do 30 września 2005 r., 3.310,00 CHF do 30 kwietnia 2006 r. (ust. 1 Załącznika nr 2).

W związku z zaciągnięciem kredytu walutowego, Kredytobiorca oświadcza, że jest mu znane oraz wyjaśnione przez Bank ryzyko zmiany kursu waluty, w której zaciągnął zobowiązanie kredytowe i jest świadomy ponoszenia przez siebie tego ryzyka. Jednocześnie Kredytobiorca przyjmuje do wiadomości, że: 1) prowizja bankowa od kredytu walutowego naliczana jest

i pobierana w złotych po kursie sprzedaży waluty kredytu obowiązującym w Banku, zgodnie z Tabelą kursów walut Banku (...) S.A. ogłaszaną w siedzibie Banku w dniu zapłaty prowizji, 2) kwota kredytu lub transzy kredytu wypłacana jest w złotych, po przeliczeniu według kursu kupna waluty kredytu obowiązującego w Banku, zgodnie z Tabelą kursów walut Banku (...) S.A. ogłaszaną w siedzibie Banku w dniu wypłaty kredytu lub transzy kredytu, (...), 3) kwota spłaty podlega przeliczeniu na złote po kursie sprzedaży waluty kredytu obowiązującym w Banku, zgodnie z Tabelą kursów walut Banku (...) S.A. ogłaszaną w siedzibie Banku na koniec dnia spłaty (ust. 1 i 2 pkt 1, 2 i 4 Załącznika nr 7).

W § 23 umowy powodowie potwierdzili otrzymanie Regulaminu kredytowania osób fizycznych w Banku (...) S.A. i zapoznanie się z nim oraz wyrazili zgodę na jego postanowienia.

(dowód: umowa kredytu z załącznikami, k. 13-18)

Kredyt został powodom wypłacony na ich rachunek bankowy w czterech transzach: 12 maja 2004 r. kwota 30.127,62 zł jako równowartość 9.930,00 CHF po kursie 3,0340 zł, 21 lipca 2004 r. kwota 28.443,49 zł jako równowartość 9.930,00 CHF po kursie 2,8644 zł, 27 września 2004 r. kwota 27.487,23 zł jako równowartość 9.930,00 CHF po kursie 2, (...), 1 kwietnia 2005 r. kwota 8.548,08 zł jako równowartość 3.310,00 CHF po kursie 2, (...). Łącznie otrzymali więc 94.606,42 zł.

W okresie od 14 czerwca 2004 r. do 12 lutego 2021 r. powodowie zapłacili pozwanemu z tytułu spłaty rat kredytu 95.622,51 zł. Rata z 12 lutego 2021 r. została spłacona po kursie 4,2686 zł za 1 CHF. Na dzień 21 lutego 2021 r. r. powodowie mieli do spłaty 20.721,27 CHF. Powodowie nadal spłacają kredyt.

(dowód: zaświadczenie pozwanego, k. 19-25, historia rachunku bankowego, k. 113-124, zeznania powodów, k. 198-199 i 240-241)

W zakresie przedmiotowej umowy kredytu pozwany jest następcą prawnym Banku (...) SA z siedzibą w K..

(twierdzenia powodów przyznane przez pozwanego)

Powyższy stan faktyczny, Sąd ustalił w oparciu o następującą ocenę dowodów

Stan faktyczny sprawy nie był przedmiotem sporu. Wynikał on z resztą w oczywisty sposób z treści dołączonych do akt sprawy dokumentów, których prawdziwość i autentyczność nie budzi wątpliwości i która nie była kwestionowana w toku procesu.

Za częściowo wiarygodne uznano zeznania powodów, w tej części, w której wskazali w jakim celu wzięli kredyt oraz że nie mieli zdolności finansowej w złotówkach, a także że w dniu podpisania umowy dokumenty były już przygotowane i powodowie ich nie czytali tylko ją od razu podpisali. Sąd nie dał wiary ich zeznaniom w tej części, w której twierdzili, że nie zostali poinformowani o ryzyku wynikającym z kursu walut, bowiem na etapie zawierania umowy pozwany wyjaśnił stronie powodowej mechanizm działania indeksacji, a także wyraźnie zwrócił uwagę na ryzyko wiążące się z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej - powodowie podpisali oświadczenie już na etapie wnioskowania o kredyt potwierdzając, że zapoznali się z informacjami wynikającymi z indeksowanego charakteru kredytu. Powodowie byli w ocenie Sądu świadomi, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, niewłaściwie tylko ocenili jego rozmiar.

Sąd pominął dowód z opinii biegłego na podstawie art. 235 (2) § 1 pkt 2 k.p.c. uznając go za nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo okazało się w całości bezzasadne i należało je oddalić.

Powodowie zgłosili w pozwie żądania ustalenia nieważności umowy kredytu z dnia 11 maja 2004 r. nr (...) (...) opierając to żądanie na nieważności umowy kredytu wywodzonej z niedozwolonego charakteru klauzul waloryzacyjnych (abuzywności), a także ze sprzeczności umowy z prawem i zasadami współżycia społecznego nadto wnieśli o zasądzenia nienależnych świadczeń, które spełnili na rzecz pozwanego i jego poprzednika prawnego w wykonaniu tej umowy.

Między stronami powstał spór co do ważności zawartej przez nie umowy kredytu, a w konsekwencji co do istnienia wynikającego z niej stosunku prawnego. Umowa jest przez powodów wykonywana i według jej treści ma być wykonywana do 2036 r.

Przechodząc do oceny zasadności tego żądania, w pierwszej kolejności należy wskazać, że przedmiotowa umowa kredytu miała charakter umowy kredytu denominowanego do waluty obcej. Tego rodzaju umowa wykształciła się w obrocie jako podtyp umowy kredytu. Charakteryzuje się ona tym, że kwota kredytu zostaje wyrażona w walucie obcej - w tym wypadku we franku szwajcarskim, ale w dniu wypłaty jest przeliczana na złote według zasad przewidzianych w umowie i wypłacana kredytobiorcom w złotych; raty kredytu są wyrażone w walucie, ale w terminach ich płatności są przeliczane na złote według kursu ustalanego na zasadach przewidzianych w umowie i spłacane w złotych.

Zastosowanie konstrukcji denominacji kredytu do waluty obcej nie narusza istoty umowy kredytu wyrażonej w art. 69 ust. 1 prawa bankowego, która polega na tym, że bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy kwotę środków pieniężnych

a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie oraz zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty (por. wyroki Sądu Najwyższego z 25 marca 2011 r., IV CSK 377/10, z 29 kwietnia 2015 r.,

V CSK 445/14, z 18 maja 2016 r., V CSK 88/16, nie publ.). Jednak w okolicznościach sprawy nie przesądzało to o ważności przedmiotowej umowy kredytu.

Stosownie do art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Jak z tego wynika, artykuł 353¹ k.c., wyrażający zasadę wolności (swobody) umów, wyznacza trzy granice tej wolności, którymi są: natura stosunku, ustawa i zasady współżycia społecznego. Natura umowy gospodarczej

i generowanego przez nią stosunku sprowadza się generalnie do tego, że wyraża ona i pozwala realizować interes każdej ze stron, ponieważ zaś interesy te bywają przeciwstawne, istotę umowy stanowi uzgodnienie woli stron, wyrażające ich interesy. Zgoda obydwu stron jest oczywistym wymogiem tak przy zawarciu umowy, jak i przy zmianach jej treści (por. uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 22 maja 1991 r., III CZP 15/91, OSNC 1992/1/1). Osiągnięcie przez strony porozumienia co do wszystkich ważnych dla nich kwestii jest więc istotą umowy, a możliwość jednostronnego i swobodnego kształtowania przez jedną stronę zobowiązania drugiej strony, tej istoty zaprzeczeniem.

W Załączniku nr 7 do umowy stron przewidziano, że kredytobiorca przyjmuje do wiadomości, że kwota kredytu lub transzy kredytu wypłacana jest w złotych, po przeliczeniu według kursu kupna waluty kredytu obowiązującego w Banku, zgodnie z Tabelą kursów walut ogłaszaną w siedzibie Banku w dniu wypłaty kredytu lub transzy kredytu oraz, że kwota spłaty podlega przeliczeniu na złote po kursie sprzedaży waluty kredytu obowiązującym w Banku, zgodnie z Tabelą kursów walut ogłaszaną w siedzibie Banku na koniec dnia spłaty. Ani sama umowa, ani regulamin nie definiowały bliżej Tabeli kursów ogłaszanej w siedzibie Banku

i sposobu ustalania objętych nią kursów walut. Zatem umowa w żaden sposób nie ograniczała swobody Banku w określaniu kursów kupna i sprzedaży franka szwajcarskiego w tabeli kursów. Mógł on nawet wyznaczać w swojej tabeli osobny kurs dla umów kredytu denominowanego lub niektórych z nich (np. z określonego roku lub dla określonego przedziału kwotowego). Oznacza to, że w świetle umowy Bank miał pełną swobodę w określeniu wysokości kursu,

po którym nastąpi przeliczenie kwoty kredytu z waluty na złotówki oraz przeliczenie raty kredytu z waluty na złote. Jedyne realne ograniczenia tej swobody wynikały z jego funkcjonowania w otoczeniu rynkowym, jednak te są dla oceny zgodności umowy z prawem irrelevantne. Jednocześnie z treści umowy nie wynikało żadne uzasadnienie dla przyjęcia takiego rozwiązania.

Zatem rozstrzygnięcie niniejszej sprawy wymagało: - oceny wyżej wymienionych postanowień umownych w świetle przesłanek z art. 385¹ par. 1 k.c. oraz (w razie uznania w/w postanowień za niedozwolone postanowienia umowne) oceny skutków prawnych tej sytuacji tj. rozstrzygnięcia czy w takim przypadku zaskarżone postanowienia umowy powinny zostać z niej wyeliminowane, czy też abuzywność prowadzi do nieważności umowy; oceny w/w postanowień umownych pod kątem ich zgodności z prawem i zasadami współżycia społecznego w świetle art. 58 par. 1 i 2 KC.

Zgodnie z art. 385 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§ 1). Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4). Zgodnie z brzmieniem w/w przepisu, możliwość uznania danego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowania go z umowy, uzależniona jest od łącznego spełnienia następujących przesłanek: 1. postanowienie nie było uzgodnione indywidualnie; 2. nie jest postanowieniem w sposób jednoznaczny określającym główne świadczenia stron; 3. postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Powyższy przepis znajduje zastosowanie tylko w stosunkach konsument – przedsiębiorca. Fakt, że powód zawarł umowę kredytu z pozwanym w celu niezwiązanym bezpośrednio z działalnością gospodarczą lub zawodową jest w ocenie sądu niewątpliwy.

W ocenie sądu niewątpliwy jest fakt, że kwestionowane postanowienia umowne nie zostały uzgodnione indywidualnie. Za niezgodnione indywidualnie uznawane są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu (art. 385¹ par. 3 KC). W stanie faktycznym niniejszej sprawy oczywiste jest, że wybór rodzaju i waluty waloryzacji kredytu był indywidualnie uzgodniony z powodami. Powodowie nie musieli zgodzić się na zawarcie umowy kredytu waloryzowanego kursem CHF. Mogli zawrzeć umowę „czystego” kredytu złotowego- bez waloryzacji. Równie oczywiste jest jednak, że powodowie nie mieli rzeczywistego wpływu na treść umowy w sensie warunków waloryzacji uregulowanych w kwestionowanych przez nich zapisach umowy. Powodowie, godząc się na waloryzację co do zasady, nie mieli bowiem realnego wpływu na treść klauzul umownych określających warunki waloryzacji.

W ocenie sądu kwestionowane przez powodów postanowienia umowy okazały się nieuczciwe w stosunku do nich – konsumentów przede wszystkim z uwagi na fakt, iż na mocy owych postanowień umowy, pozwany bank mógł samodzielnie kształtować wysokość raty kredytu, według nieskonkretyzowanych w umowie kryteriów. Konsekwencją tego stanu rzeczy był zatem stan, który miał miejsce w niniejszej sprawie, iż w przypadku znacznego wzrostu kursu waluty obcej w stosunku do złotówki, rata kredytu oraz wysokość aktualnego salda zadłużenia, wzrastały w radykalny sposób. Umowa zatem w zawartym przez strony kształcie była – w zakwestionowanym przez Sąd zakresie - umową nadmiernie ryzykowną i naruszającą w ten sposób interesy powodów, niebędących przecież finansistami, świadomymi ryzyka kursowego. Za abuzywne zatem należało uznać postanowienia umowy kredytu regulujące klauzulę denominacyjną i ściśle z nią powiązaną klauzulę tabel kursowych (każdą z nich regulowały inne fragmenty ust. 2 pkt 2 i 4 Załącznika nr 7).

Rzeczywisty problem w związku z wykonywaniem przedmiotowej umowy polegał na tym, że kurs CHF w stosunku do złotego wzrósł w sposób nieprzewidziana przez powodów

w momencie zawarcia umowy, istotnie wpływając na wysokość rat kredytu, które powodowie zobowiązani byli płacić.

Powodowie nie osiągnęli korzyści, której oczekiwali, opierając się na nieuzasadnionym przekonaniu, że kurs franka szwajcarskiego w stosunku do złotego przez cały czas wykonywania umowy będzie na tyle niski, że spłaci kredyt przy znacznie mniejszym obciążeniu, niż gdyby zaciągnęli kredyt bez waloryzacji do CHF.

Zdaniem sądu jest oczywiste, że samo zastrzeżenie klauzuli waloryzacyjnej nie stanowi niedozwolonej klauzuli umownej. Waloryzacja co do zasady nie może być abuzywna, choćby ze względu na to, że kredyt waloryzowany do kursu waluty obcej stanowi nazwaną umowę prawa bankowego, wskazaną w art. 69 tej ustawy.

Powodowie zarzucili, że kwestionowane postanowienia umów są sprzeczne

z przepisami prawa (art. 69 prawa bankowego i art. 353¹ KC) i zasadami współżycia społecznego. Podstawą prawną powództwa w tym zakresie jest art. 58 KC, którego treść jest następująca. Art. 58 § 1. Czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. § 2. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

§ 3. Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

W ocenie sądu, teza powodów, iż postanowienia waloryzacyjne przedmiotowej umowy sprzeciwiały się ustawie i/lub zasadom współżycia społecznego jest całkowicie chybiona.

Art. 58 kc odróżnia czynności prawne sprzeczne z ustawą od czynności mających na celu obejście ustawy, nie określając bliżej ani jednych ani drugich. W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że czynność prawna jest sprzeczna z ustawą, gdy jej treść jest formalnie

i materialnie niezgodna z bezwzględnie obowiązującym przepisem prawa. Sprzeczność

z ustawą ma miejsce także wtedy, gdy wynika z właściwości lub z natury określonych przepisów, przy braku wyraźnego zakazu dokonywania czynności prawnej określonej treści. Nieważność czynności prawnej może wynikać nie tylko z wyraźniej dyspozycji przepisu, ale także z natury zobowiązania.

Odnosnie zarzutu sprzeczności umowy z treścią art. 69 prawa bankowego należy stwierdzić, co następuje. Umowa kredytu jest umową nazwaną i zdefiniowaną w w/w przepisie. Treść tego przepisu w okresie od 12.06.2002 r. do 26.08.2011 r. (czyli w okresie, w którym zawarta była przedmiotowa umowa kredytu), była następująca:

1. Przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

2. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy,
- 2) kwotę i walutę kredytu,
- 3) cel, na który kredyt został udzielony,
- 4) zasady i termin spłaty kredytu,
- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany,
- 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu,

- 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu,
- 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych,
- 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje,
- 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązywania umowy.

W stosunku do brzmienia pierwotnego tego przepisu, jedynej zmiany dokonano w nim z mocą od 26 sierpnia 2011 r., przez dodanie art. 69 ust. 2 pkt 4a i art. 69 ust. 3. Wprowadzone wówczas regulacje dotyczą kredytów denominowanych i indeksowanych do waluty innej niż waluta polska. Fakt wprowadzenia tej zmiany nie oznacza, iż przed datą 26 sierpnia 2011 r. nie można było zawierać umów kredytu denominowanego, indeksowanego lub waloryzowanego do waluty obcej. Nie zmieniono bowiem definicji umowy kredytu zawartej w art. 69 ust. 1, nie zmieniono także treści art. 69 ust. 2 pkt 2 co do znaczenia słów kwota i waluta kredytu. Wprowadzono jedynie zapisy obligujące do wskazania w umowie szczegółowych zasad określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu (art. 69 ust. 2 pkt 4a), oraz zagwarantowano ustawowo możliwość spłaty tego rodzaju kredytu w walucie obcej (art. 69 ust. 3). Już sama treść ww. nowelizacji wskazuje, że ustawodawca nie wprowadził od daty 26 sierpnia 2011 r. do polskiego prawa umowy kredytu denominowanego i indeksowanego do waluty obcej, tylko określił dodatkowe wymagania co do treści zawieranych umów, oraz bez względu na ich treść wprowadził możliwość spłaty kredytu w walucie obcej. Polskie prawo bankowe zatem także przed datą 26 sierpnia 2011 r. nie zabraniało zawierania tego rodzaju umów. Sąd uważa, że treść art. 69 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 2 ustawy prawo bankowe (Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665) nie stoi w sprzeczności z postanowieniami umowy kredytu zawartej przez powoda. Powyższe przepisy nie ograniczały stron umowy w ułożeniu stosunku umownego wedle swego wyboru, o ile zostanie wskazana kwota kredytu, waluta, okres kredytowania, cel kredytu, odsetki. Wszystkie powyższe elementy znalazły się w umowie kredytu zawartej przez powodów z pozwanym.

Umowa określa zarówno kwotę jak i walutę kredytu. Kwotą kredytu jest kwotą w CHF, wskazana wprost w umowie (par. 2 ust. 1). Kwota kredytu została więc wskazana w sposób jednoznaczny. O tym, w jakiej walucie jest kredyt decyduje waluta, w jakiej na podstawie umowy bank wypłacił środki pieniężne. Kredytem jest przekazana kredytobiorcy kwota środków pieniężnych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 6 grudnia 2017 r., I ACa 558/17). Umowa o kredyt w złotych, waloryzowany kursem waluty obcej charakteryzuje się właśnie tym, że bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy kwotę w złotych, stanowiącą równowartość wskazanej w umowie ilości waluty obcej. Przedmiotem świadczenia banku jest kwota w złotych i tylko taką może otrzymać kredytobiorca. Kredyt powoda został wypłacony w złotych polskich, zatem nie budzi wątpliwości jaka była waluta kredytu. Umowa kredytu określa także: cel kredytu, czas trwania umowy, sposób i termin wypłaty kredytu i postanowienia dotyczące sposobu spłaty kredytu. Wykorzystanie mechanizmu indeksacji nie narusza natury umowy kredytu, przepisów prawa bankowego, ani żadnych innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa krajowego i międzynarodowego. W ramach zasady swobody umów (art. 353⁽¹⁾ KC) zastosowanie takiego mechanizmu było dozwolone. Zgodnie

z powołanym przepisem, strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

W ocenie Sądu treść przedmiotowej umowy nie wykracza poza ramy określone w art. 353⁽¹⁾ KC. Przez sprzeczność z naturą stosunku prawnego w rozumieniu powołanego przepisu rozumieć należy sprzeczność danego postanowienia umowy z nakazem respektowania przez strony tych elementów określonego stosunku umownego, których pominięcie lub modyfikacja prowadzić by musiały do zniekształcenia zakładanego modelu więzi prawnej związanej z danym typem umowy. Model ten powinien być skonstruowany na podstawie tych minimalnych (a więc i koniecznych) elementów danego stosunku obligacyjnego, bez których traciłby on swój sens gospodarczy albo wewnętrzną równowagę aksjologiczną (M. Safjan, Komentarz do Kodeksu Cywilnego pod red. K. Pietrzykowskiego, Legalis 2013). Kredyt waloryzowany do CHF w żaden sposób nie narusza tych zasad. Klauzula waloryzacyjna nie zniekształca więzi

prawnej wynikającej z umowy kredytu. Wskazać należy, że kredyt waloryzowany został wprowadzony wprost do ustawy Prawo bankowe tzw. ustawą antyspreadową. Nie sposób zatem mówić o sprzeczności kredytu waloryzowanego walutą obcą z naturą umowy kredytu. W świetle powyższych rozważań nie można przyjąć również, że treść przedmiotowej umowy kredytu stanowi obejście art. 69 prawa bankowego. Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, które z punktu widzenia formalnego (pozornie) nie sprzeciwia się ustawie, ale

w rzeczywistości (w znaczeniu materialnym) zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez nią zakazane (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2004 r., sygn. akt I PK 42/04, Legalis nr 68830). W tym miejscu przytoczyć należy tezy wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., sygn. akt I CSK 1049/14), który dotyczył umowy kredytu nazwanego „kredytem indeksowanym”. Sąd Najwyższy stwierdził, że tak ujęta umowa kredytu mieści się oczywiście w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 3531 KC w związku z art. 69 prawa bankowego).

Powodowie nie wykazali, że zawarta umowa kredytu naruszała w jakikolwiek sposób zasady współzycia społecznego. Wskazać należy, że możliwość powołania się na sprzeczność zawartej umowy z zasadami współzycia społecznego powinna być stosowana wyjątkowo

i tylko tam, gdzie nie ma możliwości zastosowania innego środka prawnego. Zasady współzycia społecznego rozumieć jako swego rodzaju „zawór bezpieczeństwa” pozwalający uchylić skutki formalnie zgodnej z prawem czynności, gdy jej wykonanie byłoby niemoralne bądź nieuczciwe. Zdaniem sądu umowa łącząca strony nie może być uznana za sprzeczną

z zasadami współzycia społecznego, chociażby z tego względu, że sprzeczność taka musiałaby występować już w dacie zawarcia umowy, podczas gdy wtedy – zgodnie z twierdzeniami powodów – umowa była korzystna dla nich, ponieważ wysokość rat kredytu była znacząco niższa od rat dla analogicznego kredytu bez waloryzacji do CHF.

Powyższe rozważania stanowią również o niezasadności powództwa o zapłatę

w zakresie roszczenia wywodzonego z nieważności umowy. W przedmiotowej sprawie należy uwzględnić przyjmowaną w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wykładnię art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, który nakłada na Państwa Członkowskie obowiązek zapewnienia, że „nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków”. Trybunał wyjaśnił również, że „art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że warunek umowy uznany za nieuczciwy należy co do zasady uznać za nigdy nieistniejący, tak by nie wywoływał on skutków wobec konsumenta. W związku z tym sądowe stwierdzenie nieuczciwego charakteru takiego warunku powinno mieć co do zasady skutek w postaci przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w braku rzeczonego warunku”. Wymaganiom tym czyni co do zasady zadość sankcja nieważności klauzuli abuzywnej (wyrok (...) z dnia 26 kwietnia 2012 r. w sprawie C-472/10 N. H. przeciwko I. Z., (...) -242 pkt 40; wyrok z dnia 30 maja 2013 r. w sprawie C-397/11, E. J. przeciwko A. Magyarország H. Z., (...) -340, pkt 43). Należy zwrócić uwagę, że prawo unijne nie wymaga, aby w związku z zastrzeżeniem klauzuli abuzywnej konsument uzyskał możliwość powołania się na nieważność całej umowy (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 marca 2012 r. w sprawie C-453/10, J. P. i V. P. przeciwko SOS financ spol. sr.o., (...) -144, pkt 33). Z przedmiotowej umowy wynika, że zmienne oprocentowanie pożyczki miało być obliczane na podstawie wskaźnika LIBOR 3M, właściwego dla franków szwajcarskich. Stawka LIBOR jest stosowana

w przypadku kredytów walutowych, jednakże w niniejszej sprawie nie ma przeszkód, by ją stosować przy pominięciu niedozwolonych postanowień umownych. Takie bowiem oprocentowanie zostało ustalone przez strony. Strony określiły również w umowie wysokość udzielonego kredytu, jego przeznaczenie oraz okres kredytowania – art. 353¹ kc. Po wyeliminowaniu postanowień niedozwolonych umowa stron nie narusza prawa, zasad współzycia społecznego, nie sprzeciwia się właściwości stosunku umowy kredytowej. Podobne stanowisko do wyżej prezentowanego zostało wyrażone również w orzecznictwie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14.10.2019 r. sygn. VI Ca 264/19, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14.07.2017 r. sygn. II CSK 803/16, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9.05.2019 r. w sprawie I CSK 2428/18).

W ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie eliminacja abuzywnej klauzuli związanej z przeliczeniem świadczenia na inną walutę nie prowadzi do upadku i nieważności umowy w pozostałym zakresie, ani też do zmiany wysokości i zasad ustalania oprocentowania kredytu. Sąd stoi na stanowisku, że mimo wyeliminowania z umowy wszelkiego powiązania wysokości świadczeń z inną walutą niż polska, kredyt oprocentowany jest w dalszym ciągu według stosowanych na ogół dla CHF stawek LIBOR. Nie ma znaczenia, że bank najprawdopodobniej nie ustaliłby wysokości oprocentowania kredytu złotowego według stawki LIBOR, gdyby był świadomy abuzywności klauzuli waloryzacyjnej. Strony zawarły kredyt indeksowany - wypłata kredytu nastąpiła w złotych, spłatach rat kredytu przez indeksowanie też była w złotych, dlatego umowa powinna być rozliczona w złotych. W tej sytuacji najbardziej zasadne wydaje się przyjęcie, że skoro kredytobiorcy wzięli kredyt o określonej wysokości w polskiej walucie, a klauzula waloryzacyjna (indeksacyjna) jedynie określa wartość tego kredytu do waluty obcej, to wobec uznania tej klauzuli za niewiążącą strony – w praktyce doszło do udzielenia kredytu w walucie polskiej. W celu wyliczenia wartości kredytu w złotych z wyłączeniem postanowień dotyczących indeksacji, konieczne jest powołanie biegłego, aby ustalić różnicę między wysokością rat kapitałowo – odsetkowych faktycznie spłaconych przez powodów a wysokością hipotetycznych rat kredytu, jednakże strona powodowa nie zgłosiła żądania ewentualnego na wypadek uznania przez Sąd, że umowa między stronami może dalej istnieć jako umowa w złotych polskich. Powodowie jedynie w treści uzasadnienia pozwu wspomnieli o roszczeniu ewentualnym nie zgłaszając go do żądania pozwu, ani nie składali w toku procesu wniosku o powołanie biegłego, który dokonałby stosownych wyliczeń.

W konsekwencji powyższego orzeczono jak w pkt 1 sentencji wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zostało oparte na podstawie art.102 k.p.c. Sąd mimo, iż oddalił powództwo, w dużej mierze podzielił stanowisko powodów, co do abuzywności postanowień łączącej strony umowy i uznał je za słuszne. W związku z tym, mimo przegrania procesu przez stronę, Sąd mając na uwadze powyższe uznał za uzasadnione nieobciążanie powodów obowiązkiem zwrotu kosztów procesu stronie pozwanej, o czym orzekł w punkcie 2 wyroku.

Sędzia Jolanta Czajka-Bałon